

ADEDE ARCHEOLOGISCH RAPPORT 710

Archeologienota Blankenbergse Dijk te Blankenberge

(Prov. West-Vlaanderen)

Programma van Maatregelen

VAN EYNDE MEREL

Colofon

Uitgever	ADEDE bv
Jaar van uitgave	2022
Plaats van uitgave	Gent
Redactie	Simon Claeys
ISSN	2033-6810

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van ADEDE bv. ADEDE bv is niet aansprakelijk voor eventuele schade voortvloeiend uit diens adviezen.

Inhoudsopgave

1	Gemotiveerd advies.....	- 4 -
2	Programma van maatregelen.....	- 6 -

1 Gemotiveerd advies

Huidige archeologienota betreft het aanpassen van plannen aan de nieuwe omgevingsvergunningsaanvraag. Deze wijzigingen omvatten voornamelijk het herleggen van de verbindingsweg naar de Sint-Jansstraat in noordelijke richting. Het projectgebied is gelegen in de vastgestelde zone 'Uitkerkse Polder'. Geologisch zijn de polders

langs de Vlaamse kust opgebouwd uit slikke-schorre-afzettingen en geulafzettingen. Gedurende het holoceen hebben verschillende erosie en -sedimentatieperiodes elkaar opgevolgd en hebben ze geleid

tot de huidige bodemkundige gesteldheid. In de Uitkerkse Polder ligt er een kleilaag aan de oppervlakte

die veelal meer dan een meter dik is. Het studiegebied wordt ook gekenmerkt door een grote oppervlakte uitgeveende of uitgebikte gronden, waar de kleilaag soms dunner is. Ten oosten van de Blankenbergse Dijk is de kleilaag lokaal dunner en rust ze op lichter materiaal.

Deze bodemgesteldheid is te verklaren door de geologische ontwikkeling van de kustvlakte met een belangrijke mariene invloed. Bij het begin van onze tijdrekening bestond de kustvlakte uit een waddengebied, getijdengeulen, slikken en schorren. Langzaam slibde dit op, kwam hoger te liggen en sommige gebieden - zoals de Uitkerkse Polder - kwamen slechts heel sporadisch nog onder water te staan.

Het overgrote deel van de landbouwpercelen wordt gebruikt als grasland in relatie tot de bodemkundig en hydrologische nattere condities. In deze percelen treft men vaak microreliëf aan, evenals laantjes, kleine grachtjes, poelen, enzovoort. Het microreliëf is zeer typerend, maar heeft verschillende en diverse oorzaken. Het is enerzijds van menselijke oorsprong en wijst in dat geval op ontvening, ontginning van klei voor bakstenen, vroegere bewoning/ bebouwing,... Anderzijds is het ook van natuurlijke aard en dan heeft het veelal te maken met de inklinking van de gronden ten gevolge

van ontwatering.

De graslanden vertonen floristisch een diverse samenstelling die afhankelijk is van de fysische bodemsituatie (bodemmateriaal, grondwater, zilt/zoet water, ...) en het gevoerde beheer. Men treft er grasvegetaties aan die gebonden zijn aan zoetwatermilieus, maar ook aan zilte milieus, waar zout kwelwater aan de oppervlakte komt. Verder vormen de aaneengesloten graslandcomplexen in combinatie met de natte bodemsituatie en waterplassen een ideaal gebied voor vogels, als overwinteringsplaats als permanente verblijfplaats, en als broedplaats. Omwille van boven geschetste natuurwaarden voor flora en fauna zijn aanzienlijke oppervlakten van het studiegebied op het gewestplan ingekleurd als natuurgebied, aangeduid als Europese Beschermingszone

(Vogelrichtlijngebied) en gelegen binnen VEN-gebied (Vlaams Ecologisch Netwerk).

Wanneer we kijken naar mogelijk bewoningsporen binnen het projectgebied, moeten we vaststellen dat deze eerder laag te noemen zijn voor de pre-middeleeuwse periode. Het gebied was immers uiterst

drassig, wat het weinig uitnodigend maakte naar bewoning toe. Voor alle pre-middeleeuwse perioden

schuiven daarom een zeer lage verwachting naar voor. Het is pas vanaf de inpoldering van het gebied in de vroege middeleeuwen dat het gebied beter toegankelijk werd, al was het in deze vroege periode

hoofdzakelijk in gebruik als graasland voor schapen. Toch blijkt in deze vroege middeleeuwse periode al een zekere aanwezigheid geweest te zijn. Nabij werd immers heel wat Karolingisch materiaal gevonden. Op basis van het geraadpleegde kaartmateriaal, weten we dat het projectgebied sinds de achttiende eeuw braakliggende grond was, mogelijks in gebruik als landbouwgrond. Voor de middeleeuwse en vroegmoderne periode schuiven we dan ook een lage archeologische verwachting. Belangrijk voor de inschatting van het archeologisch potentieel is ook het bodemtype waarin het projectgebied gelegen is. Uit de Bodemtypekaart blijkt dat het projectgebied gelegen is in uitgebrikte grond en uitgeveende grond. Het gaat hier in beide gevallen om een ondergrond die ernstig verstoord

is door menselijk ingrijpen. Een uitgebrikte grond houdt immers in dat de grond afgegraven werd voor

klei-winnig voor baksteenproductie, die in de streek sterk aanwezig was (zie algemene historische beschrijving). Uitgeveende grond werd dan weer afgegraven voor het winnen van veen als brandstof. Tijdens het landschappelijke bodemonderzoek kon een westelijke deel van het terrein afgeschreven worden. Dit deel lag namelijk duidelijk meer dan een meter lager dan alle omringende percelen en staat op de bodemkaart aangegeven als uitgebrikte grond. Deze uitgraving van de grond heeft vermoedelijk duidelijk zijn implicaties gehad op het potentieel aanwezige archeologische erfgoed. Twee zones echter kwamen nog in aanmerking tot het uitvoeren van een bijkomend proefsleuvenonderzoek.

In opdracht heeft ADEDE in mei 2021 een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd op een terrein gelegen aan de Blankenbergse Dijk te Blankenberge. Het onderzoek werd uitgevoerd naar aanleiding van de geplande bouw van een magazijn met aanhorigheden. De maximale ingreep is hier ongeveer 80cm diep gepland.

Tijdens het proefsleuvenonderzoek kon vastgesteld worden dat vanaf ongeveer 120cm diepte er een dik en sterk gelamineerd zandig pakket aanwezig was dat wees op een mariene activiteit,

vermoedelijk in een eertijdse getijdengeul. Nadat deze mariene invloed minderde raakten deze fijne afzettingen afgedekt met een zand-klei pakket, waarbinnen een fining-up cyclus kon waargenomen worden. Hierbij zijn de fijnere sedimenten (klei) bovenaan aanwezig en de grovere (zand) meer naar onder toe. Bovenaan was een ongeveer 40-50cm dikke bouwvoor aanwezig. Deze bodemopbouw komt niet goed overeen met wat er gekarteerd staat op de bodemkaart, hier staan de gronden immers vermeld als ontveend.

Er werden verschillende archeologisch relevante sporen aangetroffen, namelijk enkele greppels en een tweetal (paal)kuilen. Deze sporen konden echter, wegens een gebrek aan dateerbare vondsten, niet in de tijd geplaatst worden.

Gezien er bijzonder weinig archeologisch relevante sporen werden aangetroffen is vanuit kosten-baten analyse een verder onderzoek niet aangewezen. Een dergelijk onderzoek zou immers weinig tot geen kenniswinst opleveren.

2 Programma van maatregelen

Binnen het verslag van resultaten en bovenstaand gemotiveerd advies werd aangetoond dat het potentieel op waardevolle kenniswinst ontbreekt bij de uitvoer van verder archeologisch (voor)onderzoek. Volgens artikel “§5.2 van de Code van Goede Praktijk” is verder vooronderzoek dan ook niet aangewezen. Verdere maatregelen inzake archeologisch onderzoek worden dan ook – conform de Code van Goede Praktijk – niet voorgesteld.

Dit advies ontslaat de opdrachtgever, noch de aannemer van de geplande werken, niet van zijn verplichting om tijdens de bouwwerken rekening te houden met de wettelijke archeologische meldingsplecht. Eventuele toevalsvondsten dienen steeds gemeld te worden aan het agentschap Onroerend Erfgoed.